

PRIKAZ KNJIGE AUTORA OSMANA JAŠAREVIĆA I ALISE BEGOVIĆ „UVIDAJ U KRIVIČNOM POSTUPKU“, PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U TRAVNIKU, TRAVNIK, 2011.

Ena Kazić

Uviđaj u pozitivnom krivičnom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine je utvrđen kao radnja dokazivanja, koja je od velikog značaja za rasvjetljavanje krivičnog djela i otkrivanje njegovog učinioca. Posezanje za njom nije samo u cilju otkrivanja i prikupljanja dokaza o krivičnom djelu i izvršiocu, nego i provjeravanja istinitosti već pribavljenih dokaza. Svijest o značaju ovog instituta u krivičnom postupku, opredijelila je autore ove knjige, prof.dr. Osmana Jašarevića i Alisu Begović, MA da joj posvete posebnu pažnju, kroz objavljivanje ove knjige. Naime, uviđaj je na dosta sažetiji način predmet razmatranja u udžbenicima krivičnog procesnog prava, kao i u naučnim člancima, no sa objavljivanjem ove knjige naučnoj i stručnoj javnosti je ponuđena obimna i cjelovita analiza problematike uviđaja, predstavljena kroz teoretsku i praktičnu komponentu.

Sa tehničkog aspekta gledajući, ova knjiga se sastoji iz 265 stranica teksta. Činjenica da je za bibliografiju izdvojeno pet stranica ove knjige, govori nam o naučnom doprinosu, jer se čitateljstvu na ovaj način daje polazna osnova za dublja i opsežnija izučavanja problematike uviđaja. Osim toga, tekst je obogaćen i sa nizom fotografija i praktičnih prikaza zapisnika o uviđaju, što je svakako dokaz nastojanja autora da čitateljstvu na što privlačniji način predoče ovu složenu predmetnu materiju.

Strukturalno, knjiga je podijeljena u dva dijela: opći i posebni, a koji su dalje podijeljeni u više glava.

Opći dio knjige nosi naziv „Teorijska i praktična shvatanja uviđaja“, sastoji se iz tri glave. U prvoj glavi, pod nazivom „Teorijska shvatanja i praktični stavovi o uviđaju“ (str. 15-61.), primjenom induktivne metode,

ponajprije su definisane radnje dokazivanja, mjesto i vrijeme njihovog preduzimanja i pravni osnov za njihovo preduzimanje, a potom je ukazano na cilj, predmet, subjekte, objekte, mjesto i vrijeme uviđaja, kao jedne od tih radnji.

Druga glava nosi naziv „Uviđaj kao dokazno sredstvo u utvrđivanju činjenica“ (str.61-73.) i u njoj je pored temeljnog cilja za utvrđivanjem činjenica na licu mjesta, predstavljen i slučaj vršenja uviđaja kod fingiranih krivičnih djela. U tom smislu, interesantno je zapažanje autora da do otkrivanja fingiranog stanja prijavljenog krivičnog djela dolazi zbog izvršiočevih grešaka logičkog zaključivanja i psihološke prirode koja se manifestuje u tehničkom smislu.

Treća glava, pod naslovom „Kriminalistički aspekti uviđaja“ (str. 73-115.), kako i sam naziv kaže, bavi se analizom uviđaja sa kriminalističkog aspekta. S tim u vezi, dat je odgovor na pitanje ko obavlja uviđaj, ukazano je na statički i dinamički dio uviđaja, postupak vođenja zapisnika o uviđaju i najčešći propusti i greške prilikom njegovog sastavljanja. Posebna pažnja je posvećena kriminalističko-tehničkom profiliranju lica mjesta, indicija, te fiksiranju mjesta događaja metodom skiciranja, nacrtom, tlocrtom, bokocrtom, operativnim filmskim i tv kamerama. Pri tome su date i smjernice za fotografisanje lica mjesta.

Posebni dio knjige nosi naziv „Specifičnosti vršenja uviđaja kod pojedinih krivičnih djela“ (115-261.) i podijeljen je u četiri glave. Prva glava ovog dijela rada je posvećena iscrpnoj, specijalnoj analizi metodike uviđaja, prema pojedinim grupama delikata: krvnim deliktima, imovinskim deliktima, terorističkim aktima, požarima i drugim

deliktima kod kojih subjekti krivičnog postupka vrše uviđaj.

- Kada je riječ o krvnim deliktima, autori su ukazali na moguće uzroke smrti lica, ukazali na krivičnopravni aspekt uviđaja kod krvnih delikata, dali primjer uviđaja na licu mjesta krivičnog djela ubistva. Nadalje, bavili su se problematikom slučaja kada se na licu mjesta nađu različiti uzorci krvi, ili pak nalaz suza u jastučnici kao osnove za preduzimanje DNK analize.
- Kod imovinskih delikata, autori su analizirali one imovinske delikte koji manifestiraju fizičkim nasilje, te su u tom kontekstu također teoretski razmatrali korake pri prikupljanju dokaza – od njihovog sakupljanja i pakovanja, do čuvanja i dostavljanja.
- U pogledu krivičnih djela u oblasti saobraćaja, autori su ukazali na neke od mogućih uzroka i uslova koji doprinose nastanku saobraćajne nezgove, te na vrste i postupak fiksiranja tragova. Dat je i kazuistički primjer uviđaja u slučaju saobraćajne nesreće, kao i smjernice o pravilnom vršenju uviđaja saobraćajne nezgode.
- U svijetu sve češća pojava terorističkih akata, koja je globalna prijetnja po sigurnost ljudi i imovine, opredijelila je autore da poseban dio razmatranja o uviđaju posvete i uviđaju u slučaju terorističkih akata. S tim u vezi, ukazano je na obilježja terorizma, na način saznanja za teroristički akt, na cilj i zadatke uviđaja u slučaju postojanja ovog krivičnog djela, te na metodiku uviđaja, od izlaska i osiguranja lica mjesta, do konkretnog vršenja uviđaja. Na kraju ove glave, autori su dali i primjer zapisnika o uviđaju terorističkog akta.
- Na kraju prve glave ovog dijela knjige, autori su se osvrnuli i na metodiku vršenja uviđaja kod požara – paljevina i samoupala. Tako su predstavljeni najčešći uzroci požara, širok dijapazon tragova požara, te postupak uviđaja, uz naznačene njegove specifičnosti.

Navedene su i protivpožarne preventivne mjere prema lex specialisregulativi zaštite od požara i vatrogastvu.

Druga glava se bavi problematikom fiksiranja činjeničnog stanja na licu mjesta krivičnog djela, dok je treća posvećena tematici opreme, sredstvima, priboru i drugim pomagalima koja se koriste prilikom uviđaja. Četvrta glava nosi naziv "Rekonstrukcija izvršenog krivičnog djela" i posvećena je analizi istoimene istražne radnje. Autori su razjasnili koji je sadržaj, motiv i način vršenja rekonstrukcije krivičnog djela, te je ukazano na njenu pravnu prirodu.

Na kraju knjige, autori su ponudili i niz mjera na planu poboljšanja rada krivičnoprocesnih subjekata prilikom vršenja uviđaja.

Možemo zaključiti da je spoj bogatih teoretskih izlaganja i praktičnih primjera na tematiku uviđaja u krivičnom postupku, koji su predstavljeni na logičan i razumljiv način, razlog zašto je knjiga autora prof. dr. Osmana Jašarević i Alise Begović, MA značajan i prihvatljiv izvor novih saznanja o predmetnoj materiji kako naučnoj, tako i stručnoj publici pravničke i kriminalističke provenijencije.